

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ ЯК ЧИННИК РОЗВ'ЯЗАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СІМІ, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

NADIYA KORPACH

Волинський національний університет імені Л. Українки, Луцьк

АНОТАЦІЯ: У статті розглядається роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем. Автор описує загальні аспекти діяльності неурядових організацій на національному і місцевому рівнях: фонд „Товариство „Приятелі дітей”, благодійна організація “Кожній дитині”, Волинська обласна громадська організація “Ми плюс”, „Центр розвитку дитини”, Волинський обласний благодійний фонд „Шанс”.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: недержавні організації, соціальні проблеми, методи роботи недержавних організацій

Становлення України, як демократичної та соціальної держави, тісно пов'язане з розвитком громадського сектора. Дедалі більшою стає роль громадських організацій у таких сферах життя суспільства, як соціальний захист населення, захист прав людини, освіта, охорона здоров'я, культура, екологія тощо. Активізуючи громадян і залучаючи їх до участі у суспільному житті, недержавні організації наближують втілення ідеї громадянського суспільства¹.

Головним призначенням громадських організацій у суспільстві є узгодження різноманітних особистих інтересів та вимог окремих громадян із інтересами та завданнями соціальних груп, на основі чого й реалізується загальновизнана мета діяльності будь-якої організації.

Громадська організація виробляє механізм, що відповідає людським потребам та забезпечує розв'язання життєво важливих суспільних проблем і, таким чином, стає

---

¹Рог. В. Д. Новохацький, *Неурядові організації як фактор розбудови громадянського суспільства в Україні*, Дніпропетровськ 2005, s. 16.

засобом реального покращання життя людей і захисту інтересів різних соціальних верств населення.

Діяльність молодіжних і дитячих громадських організацій регулюється Законами України “Про об’єднання громадян” (1992), “Про молодіжні та дитячі громадські організації” (1998), а також Постановами Кабінету Міністрів України та затвердженими Положеннями: Положенням про порядок реєстрації символіки об’єднань громадян (1993) та Положенням про порядок легалізації об’єднань громадян (1993)².

Варто зазначити, що кількість зареєстрованих громадських організацій в Україні постійно зростає. Станом на кінець квітня 2010 р. згідно “Реєстру громадських організацій” налічується 3072 легалізованих організацій із всеукраїнським та міжнародним статусом.

Громадські організації на сучасному етапі розвитку суспільства перебирають на себе все більший об’єм завдань, насамперед у соціальній сфері, які нещодавно виконували суто державні інституції. Тенденції ж їх розвитку показують, що, порівняно із державними установами, вони спроможні надавати суспільні послуги якісніше, використовувати матеріальні та інші ресурси суспільства ефективніше.

Одним з об’єктів роботи громадських організацій виступає молода сім’я, різні категорії дітей та молоді, які за особливостями своєї життєдіяльності потребують соціальної підтримки, допомоги й реабілітації. Це неблагополучні, багатодітні, студентські сім’ї, сім’ї мігрантів та біженців, сім’ї з дітьми і батьками-інвалідами, нестандартними дітьми, бідні й малозабезпечені сім’ї, сім’ї неповнолітніх матерів тощо.

Виходячи з цього, основними напрямками діяльності громадських організацій є:

- соціальний супровід дітей та молоді, які перебувають у важкій життєвій ситуації;
- гуманітарна допомога (безкоштовний одяг, ліки, продукти харчування, подарунки до свят тощо);
- організація профілактичної роботи щодо попередження та локалізації негативних явищ у молодіжному середовищі;
- реалізація соціальних програм у партнерстві з державними організаціями;
- гурткова і культурно-масова робота з дітьми та молоддю;

---

² Рог. Н. І. Корпач, *Теорія і практика соціально-педагогічної діяльності дитячих та молодіжних організацій*, Луцьк 2011, с. 64-86.

- оздоровлення дітей та учнівської молоді в канікулярний період;
- підтримка дитячих і молодіжних ініціатив;
- проведення навчальних тренінгів і семінарів для фахівців соціальної сфери;
- залучення громадськості до вирішення проблем дітей та молоді з використанням різних інформаційно-рекламних технологій.

До організацій соціальної спрямованості (їх ще називають сервісними організаціями) можна віднести:

- організації створені на підтримку дітей з функціональними обмеженнями та їх сімей (Міжнародний благодійний фонд “Глухих дітей та інвалідів”);
- організації, діяльність яких націлена на профілактику негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі (Всеукраїнська благодійна організація “Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД”, Міжнародний благодійний фонд “Шанс”, Міжнародний благодійний фонд з проблем інфекційних захворювань та СНІДу “Надія та спасіння”);
- організацій соціального спрямування створені на підтримку сім’ї та дітей, позбавлених батьківського піклування (Всеукраїнський благодійний фонд допомоги та соціальної реабілітації дітей-сиріт “Діти Батьківщини”, Міжнародний фонд “Дитинство” дітей-сиріт та дітей, які залишилися без батьківського піклування, Міжнародна благодійна організація “Надія і житло для дітей”, Міжнародна благодійна організація “Кожній дитині”, Благодійна організація “Приятелі дітей” та інші),
- громадські організації та благодійні фонди, які створені та працюють під патронатом релігійних конфесій.

Зокрема, благодійна організація “Кожній дитині” в Україні зосереджує свою діяльність на запобіганні розміщення дітей в інтернатні заклади, сприяє поверненню дітей у рідні сім’ї, влаштуванню у сімейні форми виховання (опіка й піклування, усиновлення, прийомні сім’ї, дитячі будинки сімейного типу).

Благодійний фонд “Товариство “Приятелі дітей” свою діяльність спрямовує на різні аспекти життя дітей-сиріт та сирітських установ. Мета фонду – поряд із забезпеченням матеріальних потреб дітей-сиріт та установ, де вони мешкають, знаходити шляхи виховання у дітей-сиріт довіри до суспільства, відчуття себе повноправними громадянами своєї країни, що має ті права та обов’язки, що й всі

українські громадяни, як під час перебування цих дітей у дитячих сирітських закладах, так і після виходу з них.

З іншого боку, фонд намагається привертати увагу суспільства та державних установ до потреб та недоліків, які існують в системі дитячих установ з тим, щоб покращити стан цих установ та рівень життя дітей, які виховуються у них.

Сьогодні Благодійний фонд “Товариство “Приятелі дітей” здійснює свою діяльність за програмами, що охоплюють різні сторони життя дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та передбачають надання допомоги працівникам дитячих сирітських закладів в їх роботі. Зараз Фонд працює за такими програмами: “Гуманітарна допомога”; “Навчальні та оздоровчі табори”; освітня програма „Стипендіат”; “Допомога дітям-сиротам, що мають фізичні вади”; “Протидія торгівлі людьми: усвідомлення проблеми вихованцями та випускниками інтернатних закладів”; “Підтримка Всеукраїнської асоціації працівників закладів для соціально-незахищених дітей”; “Світле дитинство – світле майбутнє” (сприяння культурно-естетичному та фізичному вихованню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування).

Кожна програма фонду реалізується через ряд конкретних проектів, як довгострокових, так і короткострокових. Як програми, так і проекти з часом змінюються у відповідності до змін в суспільстві та змін в потребах дітей-сиріт та дитячих закладів України. Використовуючи свій досвід та враховуючі сучасну ситуацію в країні, працівники Фонду та волонтери зараз готують нові проекти, щоб краще забезпечити потреби дітей-сиріт сьогодні та завтра.

Варто зауважити, що більшість сервісних неурядових організацій зосереджена, переважно, у великих містах та обласних центрах. На жаль, у малих містах зустрічаються лише поодинокі приклади активної діяльності громадських організацій, а в селищах і селах вони майже відсутні. Безумовно, що життєдіяльність громадської організації можлива за умови певних фінансових дотацій, які швидше можна знайти в містах з розвинутою соціально-економічною інфраструктурою, де краще наповнені місцеві бюджети та більше можливостей для пошуку спонсорів.

Зокрема на Волині активно діють такі громадські організації як: Волинська обласна громадська організація батьків дітей з синдромом Дауна та іншими порушеннями розвитку, Волинська обласна громадська організація “Ми плюс”, Волинська обласна дитяча громадська організація “Центр розвитку дитини”, Волинська обласна молодіжна громадська організація “Школа мам”, Волинський обласний

благодійний фонд “Переображення”, Волинський обласний благодійний фонд “Шанс”, Центр практичної психології сім’ї “Любисток”³ та ін.

Мета діяльності *Волинської обласної громадської організації батьків дітей з синдромом Дауна та іншими порушеннями розвитку* полягає у задоволенні та захисті законних прав та інтересів дітей і дорослих із синдромом Дауна та іншими порушеннями розвитку, всебічна допомога сім'ям із такими дітьми, сприяння процесу їх соціалізації та формування позитивної суспільної думки щодо дітей із обмеженими функціональними можливостями, визнання їх повноправними членами суспільства.

Організація працює в таких напрямках: консультації психолога і логопеда батькам, які виховують дітей із вадами розвитку; розвиваючі ігри та методична література у пункті прокату засобів реабілітації; корекційні розвиваючі заняття з дітьми; організація професійного навчання молоді з обмеженими можливостями; організація дозвілля та спортивно-оздоровчої діяльності, пошук, переклад та надання інформації, яка стосується синдрому Дауна та інших порушень розвитку; організація тренінгів та навчальних семінарів для батьків, лобіювання інтересів інвалідів на місцевому та національному рівнях; формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем за посередництвом засобів масової інформації.

Волинська обласна громадська організація “Ми плюс” спрямовує свою діяльність на: формування у підлітків моральних цінностей, які ґрунтуються на Біблії; допомогу у самовизначенні в житті; повноцінне заповнення позашкільного часу; матеріальну, соціальну та духовну допомогу; боротьбу за здоровий спосіб життя; підняття самооцінки підлітка через заняття у численних гуртках; самореалізацію молоді.

Щосуботи проводяться різноманітні заходи які сприяють моральному та духовному вихованню, а також забезпечують дітей цікавим дозвіллям: музичні вечори, вечори талантів, ігрові шоу, дискусії, інтелектуальні ігри, концерти та фестивалі, знайомства з цікавими людьми. Велике значення відіграє гурткова робота. Вона дає можливість знайти себе і виявити власні здібності, підвищити самооцінку та знайти своє покликання.

При організації діють такі гуртки: драма; брейк-денс; англійська мова; дизайн; англійська розмовна; дизайн; хіп-хоп; школа графіті; польська мова; капоейра.

---

³ Рог. Довідник громадських організацій Волинської області, Луцьк 2010, s. 36-38, 46-49, 58-61, 63-66, 84.

Центр “МИ плюс” проводить також зовнішню діяльність, а саме: щотижневі лекції у трьох школах міста Луцька (№ 1, 2, 3); щотижневі поїздки в дитячий притулок для неповнолітніх (м. Рожище); літні оздоровчі табори.

У школах міста Луцька діє проект “Вечори альтернативи”. Проект включає концертну та виховну програму, а саме: музичні та хореографічні виступи вихованців ВОГО “МИ плюс”, ігрові шоу, а також міні-лекції на тему “Альтернатива є...”. Цей проект доносить до сердець підростаючого покоління ідею альтернативи та самореалізації.

Проводяться разові музичні проекти, робота в юнацьких виправних колоніях, школа для нових лідерів, благодійна робота з надання матеріальної допомоги. Кожен проект містить морально-виховну та духовну складову. Порушуються проблеми наркотиків, СНІДу, агресії, взаємостосунків між поколіннями, самореалізації та сприйняття себе в суспільстві, питання шлюбу, пріоритетів тощо.

Організація співпрацює з центром соціальних служб, задіяна в проектах відділу освіти з виховання моралі та етикету школярів. Залучає до співпраці та реалізації проектів молодих студентів - волонтерів різних країн світу.

Мета діяльності *Волинської обласної дитячої громадської організації “Центр розвитку дитини”* полягає у захисті законних прав членів організації, реалізація їх соціальних, творчих, вікових та інших інтересів; сприянні процесу соціалізації та реабілітації дітей з особливими потребами та їх сімей.

Основні завдання *Волинської обласної молодіжної громадської організації “Школа мам”* полягають у: здійсненні оздоровчої, освітньої та наукової діяльності – виховання психічно та фізично здорової молодої людини, починаючи з внутрішньоутробного періоду його розвитку, а також формування та підтримка громадських ініціатив у сфері охорони материнства та дитинства, відродження української нації та захисту підростаючого покоління - майбутнього України; популяризації здорового способу життя.

Мета діяльності *Волинського обласного благодійного фонду “Переображення”* полягає у поліпшенні матеріального становища набувачів благодійної допомоги, сприяння соціальній реабілітації малозабезпечених, безробітних, інвалідів, інших осіб, які потребують піклування, а також подання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів, що ґрунтується на християнській моралі і сприяє духовному відродженню.

Даною організацією знято п'ять сучасних профілактичних фільмів із серії “Правда про”. Розроблено та надруковано п'ять профілактичних брошур “Правда про наркотики”, “Правда про СНІД”, “Правда про алкоголь”, “Правда про куріння” та “Правда про аборти”, а також буклет “П'ять кроків до смерті». Утворено постійно діючий кабінет фізичної реабілітації неповносправних зі спинно-мозковою травмою.

Центр практичної психології сім'ї “Любисток” спрямовує свою діяльність на: впровадження новітніх підходів до консультативно-методичної, просвітницької і науково-дослідної роботи в галузі практичної психології та соціальної сфери, розробку і реалізацію програм, спрямованих на збереження психічного здоров'я громадян України, задоволення і захист їхніх економічних, соціальних, вікових і професійних прав та інтересів.

Діяльність Центру проводиться в інтересах людей, які належать до соціально незахищеної категорії населення, а саме: сім'ї, в яких виховуються діти з особливими потребами, багатодітні сім'ї, діти-сироти, члени родин, які страждають від домашнього насильства; діти, молодь, літні люди.

Найуспішніші проекти, які реалізовувалися Центром: “Нам не байдуже наше майбутнє” (інформаційно-просвітницька кампанія з дотримання і захисту прав жінок на безпечне материнство); “Посилення ролі соціального партнерства в попередженні гендерного насильства”; “Формування свідомого батьківства – шлях до паритетних сімейних стосунків”; “Турбота про репродуктивне здоров'я – крок до безпечного материнства”; “Здоров'я молоді – благополуччя громади”. (за підтримкою Агентства США з міжнародного розвитку (проект “Разом до здоров'я”); “Рівні права – рівні можливості: подолання стереотипу меншовартості жінок у сім'ях, в яких виховуються діти-інваліди” та ін.

Отже, неурядові організації соціального спрямування, які пріоритетом своєї діяльності визначили соціальну підтримку різних категорій дітей, сімей і молоді та активно працюють у цьому напрямі, можна вважати (разом із державними організаціями) повноправними суб'єктами соціально-педагогічної діяльності.